

NOVINKA: ÚROKY Z PRODLENÍ Z DLUŽNÉHO VÝŽIVNÉHO

RICHARD W. FETTER

V rozhodovací činnosti soudů vždy převažoval názor, že v řízení o určení výživného podle zákona o rodině od 1. ledna 2014 podle nového občanského zákoníku (NOZ) nelze oprávněnému společně s dlužným (ani běžným) výživným přiznat také úroky z prodlení (tedy ani zpětně, ani podmíněně). Ačkoliv by mnozí oprávnění, zvláště samostatní rodiče, kteří dlouho čekají na výživné pro své děti od druhého partnera, rádi dostali alimenty i s úroky. Tento přístup posvětilo nedávno i stanovisko Nejvyššího soudu ČR, ovšem situaci zcela změnila od 28. února 2017 novela občanského zákoníku – zákon č. 460/2016 Sb.

Občanskoprávní a obchodní kolegium Nejvyššího soudu schválilo stanovisko k zjišťování možností, schopností a majetkových poměrů povinného v řízení o výživném pro nezletilé děti (spis. zn. Cpjn 204/2012, ze dne 19. 10. 2016). Na otázku, zda lze po 1. lednu 2014 spolu s dlužným výživným přiznat oprávněnému i zákonné úroky z prodlení, odpovědělo záporně s odkazem na specifickou povahu výživného, které vedle majetkové stránky vykazuje i bezprostřední vázanost na vztahy osobní. Nejvyšší soud ČR k tomu ve svém autoritativním stanovisku uvedl: „**Rozhoduje-li soud po 1. 1. 2014 o dlužném výživném pro děti, nelze oprávněnému společně s dlužným výživným přiznat i zákonné úroky z prodlení.**“

JAK SOUDY ROZHODOVALY PŘED ÚČINNOSTÍ NOZ

V odůvodnění svého stanoviska odkázal Nejvyšší soud ČR na postup soudů, které návrhy na přiznání úroků zamítaly. Tak např. Krajský soud v Ostravě, pobočka v Olomouci, v rozsudku ze dne 22. března 2005, spis. zn. 12 Co 742/2004, uzavřel, že výživovací povinnost mezi rodiči a dětmi je právním vztahem, který vyplývá přímo ze zákona o rodině, je upraven v celém rozsahu tímto zákonem, a proto na něj nelze aplikovat ustanovení občanského zákoníku týkající se závazkových vztahů. Ústavní soud usnesením ze dne 2. června 2006, spis. zn. I. ÚS 399/05, stížnost proti tomuto k úrokům negativnímu rozsudku odmítl s argumentací, že i když vztahy výživného jsou svojí podstatou vztahy majetkového charakteru, a není proto vyloučena aplikace obecných ustanovení občanského zákoníku o závazcích, je přesto třeba zohlednit jejich specifický charakter, zejména bezprostřední vázanost na vztahy osobní. Právě determinace vztahů výživného vztahy osobními je také důvodem specifické trestněprávní sankce za prodlení s úhradou výživného. Existence této zvláštní sankce, tedy trestu odnětí svobody za zanedbání povinné výživy – na rozdíl od jiných majetkových vztahů – odůvodňuje nemožnost použití občanskoprávní úpravy úroků z prodlení. Právní názor zaujatý Nejvyšším soudem v rozsudku ze dne 26. dubna 2006, spis. zn. 28 Cdo 2782/2005, že typickým příkladem, při němž z povahy věci nevzniká nárok na příslušenství pohledávky v důsledku prodlení, je určení výživného na nezletilé dítě, byl následně podpořen usnesením Ústavního soudu ze dne 13. srpna 2012, spis. zn. I. ÚS 2945/12.

kující se plnění, které dospěly po uznání dluhu nebo po přiznání práva. Z uvedeného vyplývá, že úroky a opakující se plnění, které nabudou dospělosti až po uznání dluhu dlužníkem nebo po právní moci rozhodnutí soudu či jiného orgánu, se nepromlčují v 10leté lhůtě, nýbrž v obecné promlčecí lhůtě podle § 629 občanského zákoníku.

Pokud povinný výživné, tedy jeho jednotlivé splátky, doplatí se zpožděním, částku úroků vyčíslete celou až do dne zaplacení (včetně tohoto dne). Pokud nezaplatí ani se zpožděním, vyčíslete úrok z prodlení za každou jednotlivou splátku do určitého data, nejspíš do dne podání žaloby, a další úroky z prodlení již budete požadovat standardní formulací:

1. „Žalovaný je povinen zaplatit žalobci částku (výše měsíční splátky výživného) ... Kč s ... % (repo sazba ČNB k prvnímu dni kalendářního pololetí, v němž byl žalovaný v prodlení, zvýšená o osm procentních bodů) úroků z prodlení p. a. (ročně) od (první den prodlení žalovaného) do zaplacení; to vše do tří dnů od právní moci rozhodnutí.“

nebo

2. „Žalovaný je povinen zaplatit žalobci částku (výše měsíční splátky výživného) Kč s úroky z prodlení ve výši stanovené nařízením vlády č. 351/2013 Sb. od ... do zaplacení, to vše do tří dnů od právní moci rozhodnutí.“

Autor článku je právník zabývající se pracovním a občanským právem.

¹ Hobl, J.: Aktuální problémy týkající se pohledávek na výživném na dítě, Bulletin-advokacie.cz, 9. 12. 2016.

² Chalupa, L.: K otázce úroků z prodlení v soudních rozhodnutích, Právní rozhledy č. 9/1998. Autorových dřívějších názorů je využito dále i ve formulaci tzv. žalobních petitů, když radíme čtenářům, jak se úroků domoci.

MILION OBYVATEL ČR POD HRANICÍ CHUDOBY

Jak ukázaly předběžné výsledky průzkumu životních podmínek zveřejněné Českým statistickým úřadem, zhruba 1,02 milionu obyvatel Česka žilo loni pod hranicí příjmové chudoby, což představuje stejně jako v předcházejícím roce 9,7 procenta Čechů a Češek. Minulý rok ale ubylo lidí, kteří měli materiální nedostatek a nemohli si dovolit čtyři a víc z devíti položek, mezi nimiž jsou mimořádný desetitisícový výdaj, týdenní dovolená či pravidelná úhrada nájmu a splátek. Tyto potíže mělo kolem půl milionu lidí, což je o 80 000 méně než v roce 2015.

Člověk se ocitne v příjmové chudobě, pokud nemá ani 60 procent mediánu příjmu. Částku hranice chudoby pro loňský rok statistický úřad zatím neuvedl. V roce 2015 odpovídala pro jednotlivce 10 220 korunám, pro dvojici 15 330 korunám, pro jednoho rodiče s dítětem do 13 let 13 286 korunám, pro oba rodiče se dvěma dětmi do 13 let pak 21 461 korunám.